

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Тарас СІЛФОНОВ, 1983 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю агрономія, працює на посаді директора Київської спеціалізованої філії Українського інституту експертизи сортів рослин, м. Біла Церква, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Агрономія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 23 травня 2025 року № 01-05/84, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Наталії ЯЦЕНКО, доктора сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри овочівництва, Уманський національний університет;

Рецензентів – Олени ЧЕРНО, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет;

Ірини РАССАДІНОЇ, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Вадима ІВАНІНИ, доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача відділу агрохімічних досліджень, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України;

Людмили ПРАВДИВОЇ, доктора сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин, Білоцерківський національний аграрний університет.

на засіданні 31 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Тарасу СІЛФОНОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Формування продуктивності різностиглих сортів пшениці м'якої озимої залежно від удобрення у Правобережному Лісостепу України» за спеціальністю 201 Агрономія.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Григорій ГОСПОДАРЕНКО, доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет, професор кафедри агрохімії і ґрунтознавства.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з яких одна стаття входить до видання, що цитується в базі Scopus, п'ять – статті в фахових виданнях України, три патенти на корисну модель і п'ять праць у матеріалах науково-практичних конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Hospodarenko H., Liubych V., Oliynyk O., Polianetska I., Silifonov T. Influence of fertilization on the crop rotation productivity and the balance of essential nutrients in the soil. *Revista Facultad Nacional de Agronomía Medellín*. 2022. Vol. 75. № 2. P. 9919–9928. <https://doi.org/10.15446/rfnam.v75n2.98290>.

2. Сіліфонов Т. В., Господаренко Г. М., Любич В. В., Полянецька І. О., Новіков В. В. Урожайність і якість зерна різностиглих сортів пшениці м'якої озимої за різних систем удобрення в сівозміні. *Агробіологія*. 2021. №2. С. 146–156. <https://doi.org/10.33245/2310-9270-2021-167-2-146-156>

3. Сіліфонов Т. В., Господаренко Г. М., Полторецький С. П., Любич В. В., Притуляк Р. М., Полянецька І. О. Фізико-хімічні властивості зерна різностиглих сортів пшениці м'якої озимої за різних систем удобрення. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2021. Вип. 99. Ч.1. С. 206–222. <http://dx.doi.org/10.31395/2415-8240-2021-99-1-206-222>

4. Сіліфонов Т. В. Урожайність і вміст білка в зерні різностиглих сортів пшениці м'якої озимої за умови використання різних видів і доз добрив. *Plant Varieties Studying and Protection*. 2023. Том 19(1). С. 44–51. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.19.1.2023.277770>

5. Господаренко Г.М., Любич В.В., Сіліфонов Т.В. Вплив різних видів і доз добрив на формування структури урожаю пшениці м'якої озимої сорту КВС Еміл і лінії 'Пріно'. *Plant Varieties Studying and Protection*. 2024. Т. 20, № 2. С. 104–110. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.20.2.2024.304103>

6. Господаренко Г.М., Любич В.В., Сіліфонов Т.В. Формування балансу основних складових живлення за вирощування різних сортів пшениці м'якої озимої залежно від системи удобрення. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2024. Вип. 105. Ч. 1. С. 338–352. <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2024-105-1-338-352>

У дискусії взяли участь і висловили зауваження:

Вадим ІВАНІНА, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу агрохімічних досліджень, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. На ст. 24 у абзаці «наукова новизна» надання даних врожайності – це зайва деталізація. Вилучення цієї інформації було б логічним і прийнятним.

2. У розділі «огляд літератури» відсутній узагальнюючий висновок. Узагальнення відсутні і в кінці підрозділів.

3. У розділі 2 «методика досліджень» досить звужена характеристика сортів пшениці м'якої озимої. Варто було доповнити інформацію щодо пластичності сортів, тривалості вегетаційного періоду, їх посухостійкості.

4. У розділі 2 при характеристиці погодних умов не вистачає інформації щодо гідротермічного коефіцієнта Селянінова. Оцінка погодних умов за посушливістю (ГТК) істотно б збагатила роботу.

5. У розділі 3 за деталізації оцінки показників росту і розвитку пшениці м'якої озимої по роках дослідження, здобувач зазначає, що одні роки за погодними умовами біли кращі, інші гірші. Проте, які особливості погодних умов негативно впливали на процеси росту і розвитку здобувач розкриває недостатньо.

6. Щодо підрозділу 3.1 «динаміка висоти рослин», чому саме висота рослин стала об'єктом дослідження, а не площа листків пшениці м'якої озимої. Адже саме робота фотосинтетичного апарату визначає продуктивність культур. Доповнення дисертації даними щодо площі листків, фотосинтетичного потенціалу та продуктивності фотосинтезу значно б збагатило цю роботу.

7. Розділ 4 є досить змістовним, проте в ряді таблиць (табл. 4.1, 4.4, 4.5) у назві та шапці таблиці відсутні одиниці виміру.

8. Розділ 5 також є досить змістовним. Проте на ст. 118 у таблиці 5.11 здобувач зосередився на розрахунку частки винесення елементів живлення до суми господарського винесення. На мою думку більш вдалим був би розрахунок частки винесення складовими врожаю (зерном і соломою) у розрізі окремо взятого елемента, які б у сумі складали 100%.

9. На ст. 127 у табл. 5.15 коефіцієнт використання рослинами пшениці озимої фосфору є низьким. Це потребує пояснень, а можливо і подальших досліджень за цим напрямом.

10. На ст. 153 «рекомендації виробництву» варто було б розширити, вказавши форми мінеральних добрив і спосіб їх внесення під пшеницю м'яку озиму.

Людмила ПРАВДИВА, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин, Білоцерківський національний аграрний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі 1, у якості побажань, варто було б навести дані щодо посівних площ і валового збору зерна пшениці озимої, та динаміку виробництва культури в Україні і Правобережному Лісостепу України.

2. У розділі 2, доцільним було б показати коефіцієнт суттєвості відхилень показників опадів і температури поточних років досліджень від середніх багаторічних даних або охарактеризувати умови року за гідротермічним коефіцієнтом Селянінова.

3. Доречним було б висвітлити дані щодо запасів продуктивної вологи в ґрунті (0–20 см) на час сівби та фазу кущення для появи дружніх сходів і забезпечення оптимального росту і розвитку кореневої та вегетативної маси пшениці м'якої озимої.

4. У розділі 3, варто було б здійснити дисперсійний та кореляційно-регресійний аналіз, для визначення фактору, який мав найбільший вплив на показники продуктивності та точності отриманих результатів досліджень.

5. Для кращого сприйняття матеріалу, варто було б отримані результати досліджень відобразити в рисунках, а не в таблицях (розділ 3, 4).

6. У розділі 5 потрібно пояснити в чому різниця між відносним та господарським виносом елементів живлення та їх балансом у ґрунті.

7. По тексті рукопису дисертації зустрічаються поодинокі помилки стилістичного та орфографічного характеру.

Олена ЧЕРНО, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Проведені дослідження за темою дисертаційної роботи пов'язані з удобренням тож доцільно було показати вплив добрив на поживний режим ґрунту і відповідно реакцію сортів на його родючість. До того ж, як зазначає сам автор (с. 23) "... об'єктом досліджень є вплив різних систем удобрення на поживний режим ґрунту...";

2. При характеристиці погодних умов здобувач акцентує увагу переважно на відхиленнях опадів і температури за роками проведення досліджень і не пов'язує їх з фенологією пшениці озимої;

3. У р. 2.2 доцільно було б подати більш детальну характеристику досліджуваних сортів;

4. Розділ 3 перенасичений табличним матеріалом. Для кращого сприйняття матеріалу щодо реакції сортів на удобрення окремі таблиці, у яких наводяться дані за роками досліджень (висота рослин, густина тощо), краще було б перенести в додатки, а в результативній частині представити середні дані по сортах пшениці озимої.

5. Не завжди погодні умови пов'язуються з умовами росту пшениці озимої. Так, незрозуміло чому за наявності достатньої кількості опадів під впливом середніх і високих доз азотних добрив в окремі роки висота рослин (до фази колосіння) не змінювалася навіть порівняно з контролем;

6. Детально проаналізовано складові структури врожаю у весняно-літній період вегетації, проте повністю відсутні дані на час припинення вегетації;

7. У розділі 4 «Формування врожаю та якості зерна різних сортів...» окремі результати досліджень представлені у вигляді рисунків, проте вони потребують уточнень (рис. 4.1; 4.2).

Ірина РАССАДІНА, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У підрозділі 2.1 потрібно не лише наводити дані про температуру повітря та опади, а й детально описати агрокліматичні умови: тривалість вегетаційного періоду, частоту стресових ситуацій, таких як засуха, перезволоження чи весняні приморозки. Це дозволить глибше зрозуміти, як ці фактори впливають на врожайність і якість зерна.

2. У вступі до таблиці 3.1 бажано коротко зазначити, які саме фази росту відображені (ВВСН 22, 30, 50, 93), для зручності читача.

3. У фразях на кшталт «висота зростала на 27 % у 2020 р.» — бажано уточнити, порівняно з чим: контролем, середнім значенням тощо.

4. У підрозділі 4.1 «Формування урожайності зерна та соломи пшениці м'якої озимої залежно від систем удобрення» у деяких випадках аналіз отриманих даних є дещо описовим. Доцільно розширити пояснення причин підвищення або зниження урожайності під впливом добрив з позицій фізіології рослин і агрохімії.

Наталія ЯЦЕНКО, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри овочівництва, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Григорій ГОСПОДАРЕНКО, науковий керівник, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Тарасу СІЛФОНОВУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Наталія ЯЦЕНКО